

DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ MİKRO VERİ SETİ

**Foreign Trade Statistics
Micro Data Set
2025**

**Yayın No / Publication Number: 4831
ISBN 978-625-5591-50-0**

Dış Ticaret İstatistikleri Mikro Veri Seti, 2025

Daha Önce Yayınlanmış Mikro Veriler

2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015
2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024

İstatistiki veri ve bilgi istekleri için

Bilgi Dağıtım Grup Başkanlığı

Tel: +90 312 454 72 56

İletişim: ty.tuik.gov.tr

Yayın içeriğine yönelik sorularınız için

Uluslararası Mal Ticareti İstatistikleri Grup Başkanlığı

Tel: +90 312 454 75 92

İnternet

<https://www.tuik.gov.tr>

Yayın No

4831

Yayın Tarihi

Ağustos 2026

Türkiye İstatistik Kurumu

Devlet Mah. Necatibey Cad. No: 114 06420 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Bu yayının 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre her hakkı Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına aittir. Gerçek veya tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

ISBN 978-625-5591-50-0

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Dış Ticaret İstatistikleri	4
1. Sözleşme	4
2. Veri Kılavuzu	4
3. Meta Veri	6
3.1 Amaç	6
3.2 Tarihçe	6
3.3 Kapsam	6
3.4 Yöntem	7
3.5 Tanım ve Kavramlar	7
3.6 Sınıflamalar	8
4. Veri Seti	8
5. Bağlantılar	8

Dış Ticaret İstatistikleri

Dış ticaret, uluslararası mal ve hizmet alışverişidir. Dış ticaret alım satım işlemlerinin teslimi açısından ithalat ve ihracat olmak üzere iki şekilde gerçekleşir. Dış ticaret istatistikleri Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki sınırı geçen mal ticaretini içerir, hizmet ihracatı ve ithalatı istatistiklerde kapsamamaktadır.

Dış ticaret istatistikleri ekonominin önemli göstergelerinden birisidir. Kamu kurum ve kuruluşları, iş çevreleri, akademik çevreler, uluslararası kuruluşlar tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. İstatistiklerin kullanıldığı bu alanlar; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından hesaplanan Türkiye'nin ödemeler dengesi bilançosu, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hesaplanan Gayri Safi Milli Hâsıla (GSMH) ve girdi-çıktı tabloları, kalkınma planları, orta vadeli programlar ve yıllık programlardır. Ayrıca; akademik çevreler konuyla ilgili bilimsel çalışmalarda, özel sektör kuruluşları kendi faaliyet alanlarına giren ürünler konusunda istatistikleri kullanmaktadır.

TÜİK tarafından üretilen ve yayımlanan dış ticaret istatistikleri tanım, kapsam ve metodolojik açılardan uluslararası standartlardadır.

1. Sözleşme

- Dış ticaret istatistikleri standart mikro verisi, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu Madde 13'te tanımlandığı şekilde çıkarılan ve 20/06/2006 tarih ve 26204 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Resmî İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" esaslarına uygun olarak hazırlanmıştır.
- Mikro veriler, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu Madde 14'te belirtildiği gibi, hiçbir şekilde üçüncü şahıslara verilemez ve çoğaltılamaz.
- Dış ticaret istatistikleri standart mikro verisinde kullanılan değişkenler Veri Kılavuzu ile ilgili maddede belirtilmiştir.
- Dış ticaret istatistikleri standart mikro verisi kullanılarak oluşturulan herhangi bir bilimsel yayında, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Dış ticaret istatistikleri standart mikro verisi kaynak olarak belirtilmek zorundadır.
- Dış ticaret istatistikleri standart mikro verisi kullanılarak oluşturulan rapor, makale, yayın vb. çalışmaların bir kopyası, Türkiye İstatistik Kurumu Kütüphanesine de gönderilecektir.
- Sunulan veriler kullanılırken; çalışmanın amacı, kapsamı ve güvenilir tahmin boyutu dikkate alınmalıdır.

2. Veri Kılavuzu

Dış Ticaret İstatistikleri standart mikro veri setinde yer alan değişkenler aşağıdaki gibidir:

IHRITH: İhracat ve İthalat ayrımını gösterir.

YIL: Yıl bilgisini içerir.

AY: Ay bilgisini içerir.

ID: Gizlemeden dolayı vergi numarası yerine kullanılır.

ISTPOZ: Gümrük Tarifesi İstatistik Pozisyonu 12 dijit (GTİP)

ISTPOZ_ADI: GTİP tanımını içerir.

ULKE: İhracat/İthalat yapılan ülke kodlarını içerir. (Ülke bilgisi ithalatta menşei ülke, ihracatta malın gideceği bilinen son ülkeyi ifade eder)

ULKE_ADI: İhracat/İthalat yapılan ülke adlarını içerir.

OLCU: GTİP'lerin ölçü kodlarını içerir.

OLCU_ADI: GTİP'lerin ölçü kodlarının adlarını içerir.

IL_KODU: Dış ticaret yapan firmanın merkezinin bulunduğu il kodu

IL_ADI: Dış ticaret yapan firmanın merkezinin bulunduğu il adı

DOVIZ_KODU: Yapılan dış ticaretin para biriminin kodu

DOVIZ_ADI: Yapılan ticaretin para biriminin adı

YOL: Taşıma şeklinin kodu

YOL_ADI: Taşıma şeklinin adı

GCGUMRUK: Giriş çıkış gümrük kodu

GUMRUK_ADI: Giriş çıkış gümrük adı

SITC: Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması, Rev.3 (5 dijittir)

BEC: Geniş ekonomik gruplar sınıflaması

ISIC3: Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması, Rev.3 (4 dijittir)

ISIC4: Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması, Rev.4 (4 dijittir)

NACE: Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması, Rev.2 (4 dijittir)

CPA: Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyete Göre Ürünlerin İstatistiki Sınıflaması, 2008 versiyonu (4 dijittir)

MIKTAR_1: Ürünlerin kilogram bilgisini ifade eder. (gaz haldeki doğalgaz, elektrik hariç)

MIKTAR_2: Yardımcı ölçü birimini ifade eder. (adet m³, m² gibi)

DOLAR: ABD para birimi cinsinden dış ticareti ifade eder.

EURO: Avrupa Birliği para birimi cinsinden dış ticareti ifade eder.

TL: Türk Lirası cinsinden dış ticareti ifade eder.

ODEME_SEKLI: Alıcı ve satıcı arasındaki ödemenin ne şekilde yapıldığını ifade eder.

SOZLESME_KODU: Alıcı ve satıcı arasındaki ticari sözleşme türlerini ifade eder.

REJIM: Dış ticaret ürünlerine uygulanan gümrük rejimlerini ifade eder.

KONTEYNER: Malın konteynerle mi konteynersiz mi taşındığını belirten kodlardır.

3. Meta Veri

3.1 Amaç

Uluslararası standartlarda dış ticaret istatistikleri verisini hazırlamaktır.

3.2 Tarihçe

Dış ticaret istatistikleri TÜİK tarafından üretilen ve yayımlanan ilk istatistik konularından birisidir. 1933 yılından itibaren, TÜİK tarafından yayımlanmaktadır. 1930'lu yıllardan başlayarak, 1988 yılına kadar olan döneme ait tüm dış ticaret istatistikleri basılı yayınlarda ürün-ülke ayrıntısında yayımlanmıştır. Daha sonraki dönemlerde Türkiye'nin dış ticaret hacminin artması ve elektronik bilgi dağıtım sistemlerinde meydana gelen gelişmeler nedeniyle yayınlarda, özet bilgiler kapsamakta, 1969 yılından sonraki döneme ait ayrıntılı bilgiler elektronik ortamda bulunmaktadır. Mikro veri seti 2002 ve 2025 arasındaki yılları kapsayacak şekilde hazırlanmıştır.

3.3 Kapsam

Dış ticaret istatistikleri hem genel ticaret sistemi, hem de özel ticaret sistemine göre üretilmektedir. Genel ticaret sistemi ülkenin tüm ekonomik bölgesini kapsamaktadır ve serbest bölge ve antrepo işlemleri istatistiklerde yer almaktadır. Özel ticaret sisteminde ise istatistikler sadece gümrük bölgesini kapsamakta, gümrük antrepoları ve serbest bölgeler istatistiklerde yer almamaktadır. Sadece ülkenin serbest dolaşım alanına giren ve bu alandan çıkan mallar istatistiklerde yer almaktadır. Bu nedenle, antrepolar ile serbest bölgelerden ülkeye gelen ve ülkeden serbest bölgelere ve gümrük antrepolarına gönderilen mallar hesaplamalara katılırken, söz konusu bölgelerle üçüncü ülkeler arasındaki ticaret hesaplamalara katılmamaktadır. Açıklanan istatistikler sadece uluslararası mal ticaretini kapsamaktadır. Uluslararası hizmet ticareti kapsam dışındadır.

Dâhil işlemler: Dış ticaret istatistiklerinde normal ihracat ve ithalat, dâhilde veya hariçte işleme rejimi kapsamında ithal ve ihraç edilen mallar, sınır ticareti, parasal olmayan altın ve finansal kiralama yoluyla ithal edilen mallar kapsamaktadır.

Kapsanmayan işlemler: Yolcu beraberliği eşya (bavul ticareti), transit ticaret, geçici ihracat ve ithalat, tamir bakım gören mallar, parasal altın ve operasyonel (adi) kiralama istatistiklerde kapsamamaktadır.

İl verisi: İllere göre ihracat verileri girişimin merkez adresine göre (ÖTS'ye göre 2002'den, GTS'ye göre 2013'ten beri) ve faaliyet illerine göre (2022'den beri) olmak üzere iki şekilde üretilmektedir. İllere göre ithalat verileri ise sadece girişimin merkez adresine göre üretilmektedir.

Faaliyet illerine göre ihracat verileri Türkiye İstatistik Kurumu, Ticaret Bakanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı işbirliğiyle 2022'den itibaren üretilmektedir. Verilerin üretiminde gümrük

beyannamelerinden alınan vergi/TC Kimlik numaraları, imalatçı vergi numarası, Sanayi Sicil Bilgi Sistemi kayıtları, Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları ve TÜİK iş kayıtları sistemi kullanılmaktadır.

Faaliyet illerine göre ihracat verilerinin analiz ve çalışmalarda kullanılabilmesi için yeterli zaman serisinin oluşmaması ve ithalat verilerinde bu yöntemin uygulanamaması nedeniyle girişimin merkezine göre il verilerinin üretilip yayımlanmasına devam edilmektedir.

Girişimin merkezine göre ihracat/ithalat verileri girişimlerin merkez adreslerine göre derlenmektedir. Verilerin üretimi için Gelir İdaresi Başkanlığının sicil kayıtları esas alınmaktaydı. Girişim merkez adreslerinin bulunduğu iller yıldan yıla değişim gösterebileceği için yıllar arası karşılaştırmalarda bu durum dikkate alınmalıdır. Dış ticaret istatistikleri mikro veri setinde yer alan il bilgileri girişimin merkez adresine göre üretilen verileri içermektedir.

3.4 Yöntem

İstatistiklerin ana veri kaynağı Ticaret Bakanlığının idari kayıtları olan Gümrük Beyannameleri, serbest bölge işlem formları, ortak transit beyannameleri, elektronik ticaret gümrük beyannameleri ve TIR karneleridir. Veri derleme işlemi Ticaret Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

3.5 Tanım ve Kavramlar

Dış ticaret: Geniş anlamıyla uluslararası mal ve hizmet alışverişidir. Genellikle dış ticaret terimi mal ihracatı ve ithalatı yerine kullanılmaktadır. Malların yanı sıra hizmetlerin de ihracat ve ithalatı söz konusu olmakla birlikte, dış ticaret istatistiklerinde hizmet ihracatı ve ithalatı kapsamamaktadır.

İhracat (dış satım): Bir ülkede yerleşik kişi ve kurumların diğer ülkelere mal satmasıdır.

İthalat (dış alım): Bir ülkede yerleşik kişi ve kurumların diğer ülkelerden mal satın almasıdır.

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu: Çok sayıda maddenin ihracat ve ithalatı gerçekleştirilmektedir. İstatistiklerde aynı tür maddelerin standart bir tanımlamasının yapılması gerekmektedir. Bu nedenle maddeleri tanımlayan kodlar geliştirilmiştir. Ülkemizde mal tanımlaması Dünya Gümrük Örgütü (WCO) tarafından 1988 yılında oluşturulan “Harmonize Sisteme” göre yapılmaktadır. Bu kodların ilk 2 basamağı fasıl, ilk 4 basamağı tarife4 olarak adlandırılmaktadır. İlk 6 basamağı tarife6 yani HS kodudur, 7 ve 8. basamakların ilavesi ile tarife8 oluşmaktadır ve AB ülkelerinde kullanılan CN kodlarına uyum sağlanmıştır. Son 4 basamak ise Türkiye tarafından ilave edilen ulusal kodlardır.

Ülke: Dış ticaret istatistiklerinde ülke ihracatta malın gideceği bilinen son ülkesini, ithalatta malın menşei ülkesini ifade eder.

Miktar: İhraç ya da ithal edilen malın miktarını ifade etmektedir. Malların özelliklerine göre değişik ölçü birimleri kullanılmaktadır.

1996 yılında oluşturulan bir sistemle dış ticarete konu olan malların net ağırlıkları (ambalaj malzemesi hariç malın kendi ağırlığı) genellikle kilogram olarak istatistiklerde izlenmekte, malın özelliği gereği Türk Gümrük Tarife Cetveli’nde kilogram dışında yardımcı ölçü birimi belirtilmişse, belirtilen ölçü birimine göre de malın miktarı ayrıca izlenmektedir.

Döviz kuru dönüştürme: Dövizleri dönüştürmek için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın (TCMB) günlük döviz kurları kullanılmaktadır.

Değer hesaplama: İhracat FOB, ithalat CIF olarak değerlendirilmektedir.

3.6 Sınıflamalar

Türkiye'nin dış ticaret istatistiklerini derlemede Harmonize Sistem (HS-12 dijit) kodları kullanılmaktadır. İlk 6 dijit Birleşmiş Milletler tarafından kullanılan HS kodlarıdır. İlk 8-dijit Avrupa Birliği tarafından kullanılan Kombiye Nomenklatur (CN) kodları, son 4 dijit ise ulusal amaçlar için eklenen kodlardır.

Ayrıca; SITC, ISIC, BEC, CPA2008, CPC, NST2007, NACE Rev. 2, Teknoloji Yoğunluğuna Göre Ürün Grupları sınıflamalarına göre veri de bulunmaktadır.

Ülke ve bölge sınıflaması olarak Avrupa Birliği'nin Jeonomanklatür kodları kullanılmaktadır.

Ülke grupları, ekonomik ve coğrafi ülke grupları olarak sınıflandırılmıştır.

Teknoloji Yoğunluğuna Göre Ürün Grupları Sınıflaması, Eurostat tarafından NACE Rev.2 sınıflaması temel alınarak hazırlanmış, ISIC Rev.4 sınıflamasına uyarlanmıştır.

4. Veri Seti

Veri seti SAS formatında hazırlanmış olup kayıt sayısının büyüklüğü nedeniyle veri setini Microsoft Office Excel programında açmak mümkün olmayacaktır.

5. Bağlantılar

Haber Bülteni

<https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/58237>

Veri Tabanı

Genel ticaret sistemi

<https://bi.tuik.gov.tr/extensions/tuik-mashup/index.html>

Özel ticaret sistemi

https://bi.tuik.gov.tr/extensions/tuik-mashup/index.html?report_type=2

Bilgi Talebi

https://www.tuik.gov.tr/Kurumsal/Bilgiye_Nasil_Erisilir